

เรื่อง การพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีศึกษา โดยใช้รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบโฟร์แมท (4MAT)

ผู้วิจัย นางวิไลวรรณ นามเขต ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

ปีการศึกษา 2567

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเรียนรู้ภาษาอังกฤษนั้นแตกต่างจากสาระการเรียนรู้อื่นเนื่องจากนักเรียนไม่ได้เรียนภาษาเพื่อความรู้เกี่ยวกับภาษาเท่านั้น แต่เรียนเพื่อสามารถใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้ตามความต้องการในสถานการณ์ต่างๆ ทั้งในชีวิตประจำวันและการทำงานอาชีพ กล่าวคือ การใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเป็นความสามารถในการใช้ทักษะการฟัง การพูด การอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษได้อย่างถูกต้องตามหลักภาษาและสถานการณ์การใช้ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมทั้งในด้านกาลเทศะและบุคคลเป็นสำคัญ ดังนั้นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารจึงเป็นการใช้ภาษาระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้การสื่อสารนั้นถูกต้องเหมาะสมและเป็นที่ยอมรับในสังคมที่ใช้ภาษานั้นการรู้รูปแบบ หน้าที่และความหมายของภาษาเพียงอย่างเดียวจึงไม่เพียงพอ นักเรียนต้องสามารถนำความรู้ดังกล่าวไปใช้จริงๆ การที่นักเรียนใช้ภาษาได้ถูกต้องคล่องแคล่วเหมาะสมนั้นขึ้นอยู่กับทักษะการใช้ภาษา การเรียนภาษาที่ดีนักเรียนต้องได้มีโอกาสฝึกทักษะการใช้ภาษาให้มากที่สุดทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน การจัดกระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับธรรมชาติและลักษณะเฉพาะของการเรียนภาษา การเรียนภาษาจึงควรประกอบไปด้วยกิจกรรมที่หลากหลายทั้งกิจกรรมการฝึกทักษะทางภาษาและกิจกรรมฝึกนักเรียนให้รู้วิธีการเรียนภาษาด้วยตนเองควบคู่ไปด้วย อันจะนำไปสู่นักเรียนที่พึ่งตนเองได้และสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต ซึ่งรูปแบบการสอนที่ประกอบไปด้วยส่วนประกอบต่างๆ ดังกล่าวข้างต้นนั้นรูปแบบหนึ่งก็คือ การสอนแบบ 4MAT ของเบอร์นิส แมคคาร์ธีย์ (Bernice McCarthy)

การสอนแบบ 4MAT เป็นการสอนที่ช่วยให้นักเรียนมั่นใจในตนเองว่าสิ่งที่เป็นไปได้ย่อมเป็นไปได้ และสามารถเปลี่ยนแปลงสิ่งต่างๆ ในโลกของเราได้ กิจกรรมการสอนแบบ 4MAT ทำให้เกิดการยอมรับซึ่งกันและกันเพราะมีการให้นักเรียนได้นำเสนอผลงานแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดกับผู้อื่น ซึ่งเป็นการฝึกให้เขารู้จักการยอมรับข้อผิดพลาดอันอาจเกิดขึ้นได้ในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารและมั่นใจในการใช้ภาษาอันเป็นผลต่อการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารเพราะในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารนั้นในขั้นตอนการฝึกอาจเกิดความผิดพลาดขึ้นได้แต่ความผิดพลาดไม่ทำให้การสื่อสารล้มเหลวเสมอไป ดังนั้นความผิดพลาดในการใช้ภาษาย่อมเกิดขึ้นได้แต่ไม่ถือว่าข้อผิดพลาดเป็นสิ่งที่ต้องแก้ไขเสมอ การแก้ไขข้อผิดพลาดของผู้เรียนทุกๆ ครั้ง ทำให้ผู้เรียนเกิดความไม่มั่นใจในการใช้ภาษาจึงพยายามหลีกเลี่ยงการใช้ภาษาอยู่เสมอ ด้วยเหตุนี้การที่เขารู้จักยอมรับและเข้าใจว่าการทำอะไรสิ่งหนึ่งอาจเกิดความผิดพลาดขึ้นได้ แต่ในบางครั้งความผิดพลาดเหล่านั้นก็มีใช้เรื่องที่จะต้องกังวลอันจะทำให้เขามีความมั่นใจในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารมากยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยเป็นครูผู้สอนรายวิชาภาษาอังกฤษสร้างสรรค์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จากการศึกษาระดับความสามารถด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียน ปีการศึกษา 2566 พบว่า มีนักเรียนเพียงร้อยละ 10 ที่มีความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษระดับดีเยี่ยม สามารถสื่อสารได้เป็นอย่างดี แต่มีอีกร้อยละ 27 ที่ยังไม่สามารถสื่อสารได้ มีความสามารถในการพูดในระดับที่ต้องปรับปรุง การที่นักเรียนเหล่านี้ไม่สามารถสื่อสารได้เนื่องจากมีข้อจำกัดในการเลือกใช้คำศัพท์และไวยากรณ์ที่ถูกต้อง เมื่อศึกษาพฤติกรรมการสอนของผู้วิจัยรวมถึงจากการสนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับครูผู้สอนรายวิชาภาษาอังกฤษสร้างสรรค์ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ยังพบว่า ครูยังคงสอนยึดเนื้อหามากเกินไป ครูมุ่งที่จะอธิบายเนื้อหาและหลักไวยากรณ์โดยมุ่งเน้นให้ใช้ภาษาได้ถูกต้องตามกฎเกณฑ์ โครงสร้างของภาษามากกว่าที่จะมุ่งเน้นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน โดยมิได้ปรับให้เหมาะสมกับนักเรียนหรือสภาพห้องเรียน

จากข้อมูลดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยตระหนักว่าการที่นักเรียนไม่ได้รับการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ขาดความรู้พื้นฐานที่ถูกต้องและขาดแรงจูงใจในการเรียน รวมทั้งการขาดโอกาสที่จะนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ล้วนเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษสร้างสรรค์ และส่งผลมาถึงทักษะการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารด้วย จากการศึกษาแนวคิดในการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT ข้างต้น ผู้วิจัยเชื่อว่าการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT เป็นการเรียนการสอนที่เหมาะสมรูปแบบหนึ่งที่ควรนำมาพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนได้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบ 4MAT
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบ 4MAT

ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/7 โรงเรียนสตรีศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ดที่กำลังเรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 40 คน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

- 1) ตัวแปรต้น คือ การสอนโดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ 4MAT
- 2) ตัวแปรตาม คือ
 - 2.1) ทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร
 - 2.2) ความพึงพอใจ

3. ระยะเวลาในการวิจัย

ดำเนินการวิจัยในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 ใช้เวลารวม 10 ชั่วโมง

4. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย คือ รายวิชา อ30254 อังกฤษเสริมประสบการณ์ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร มาตรฐาน ต 1.2 มีทักษะการสื่อสารทางภาษาในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร
แสดงความรู้สึกและความคิดเห็นอย่างมีประสิทธิภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร โดยใช้กระบวนการเรียนรู้
แบบ 4MAT จำนวน 5 แผน ประกอบด้วย 8 ขั้นตอน คือ
 - 1.1 ขั้นที่ 1 ขั้นสร้างประสบการณ์
 - 1.2 ขั้นที่ 2 ขั้นวิเคราะห์ประสบการณ์
 - 1.3 ขั้นที่ 3 ขั้นประมวลประสบการณ์เป็นความคิดรวบยอด
 - 1.4 ขั้นที่ 4 ขั้นพัฒนาความคิดด้วยข้อมูล
 - 1.5 ขั้นที่ 5 ขั้นทำตามแนวคิดที่กำหนด
 - 1.6 ขั้นที่ 6 ขั้นบูรณาการแนวคิด
 - 1.7 ขั้นที่ 7 ขั้นวิเคราะห์ผลและนำแนวคิดไปใช้
 - 1.8 ขั้นที่ 8 ขั้นนำแนวคิดไปปฏิบัติและแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดกับผู้อื่น
2. แบบวัดทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร จำนวน 1 ชุด แบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ
 - 2.1 ตอนที่ 1 การฟัง เป็นการวัดความเข้าใจในการฟังเรื่องราวต่างๆ
 - 2.2 ตอนที่ 2 การพูด เป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลจากเรื่องที่ฟังและอ่าน
 - 2.3 ตอนที่ 3 การอ่าน เป็นการวัดความสามารถในการอ่านข้อความ
 - 2.4 ตอนที่ 4 การเขียน เป็นการวัดความสามารถในการเขียนระบุข้อมูลต่างๆ
3. แบบสอบถามความพึงพอใจ จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ
 - 3.1 ด้านความรู้ความสามารถ
 - 3.2 ด้านการทำงานร่วมกัน
 - 3.3 ด้านการเห็นคุณค่าและความมั่นใจในตนเอง
 - 3.4 ด้านบรรยากาศในการเรียน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. วัดทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนก่อนเรียน (Pre-test)
2. จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4MAT กับนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย
3. วัดทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนหลังเรียน (Post-test)
4. วัดความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบ 4MAT

ผลการวิจัย

1. การเปรียบเทียบทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบ 4MAT

ตาราง 1 ผลการเปรียบเทียบทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

การทดสอบ	N	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
ก่อนเรียน	40	13.50	2.01	33.556	.000**
หลังเรียน	40	29.89	1.58		

จากตาราง พบว่า นักเรียนที่ได้รับการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบ 4MAT มีทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ด้านทักษะการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน

ทักษะ	การทดสอบ	N	$\bar{X}$	SD.	t	Sig.
การฟัง	ก่อนเรียน	40	2.94	0.75	21.129	.000**
	หลังเรียน	40	7.11	0.74		
การพูด	ก่อนเรียน	40	3.17	0.67	29.082	.000**
	หลังเรียน	40	7.89	0.74		
การอ่าน	ก่อนเรียน	40	4.14	0.93	22.108	.000**
	หลังเรียน	40	7.94	0.79		
การเขียน	ก่อนเรียน	40	3.25	0.89	20.323	.000**
	หลังเรียน	40	6.94	0.73		

จากตาราง พบว่า ด้านทักษะการฟัง นักเรียนที่ได้รับการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบ 4MAT มีทักษะการฟังหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านทักษะการพูด นักเรียนที่ได้รับการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบ 4MAT มีทักษะการพูดหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านทักษะการอ่าน นักเรียนที่ได้รับการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบ 4MAT มีทักษะการอ่านหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านทักษะการเขียน นักเรียนที่ได้รับการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบ 4MAT มีทักษะการเขียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โดยทักษะที่มีความแตกต่างของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนมากที่สุดตามลำดับ ได้แก่ ทักษะการพูด ทักษะการอ่าน ทักษะการฟังและทักษะการเขียน ตามลำดับ

2. การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบ 4MAT

ตาราง 3 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบ 4MAT

รายการ	$\bar{X}$	SD.	ความหมาย
ด้านความรู้ความสามารถ	4.42	0.89	มาก
ด้านการทำงานร่วมกัน	4.38	0.79	มาก
ด้านการเห็นคุณค่าและความมั่นใจในตนเอง	4.45	0.67	มาก
ด้านบรรยากาศในการเรียน	4.27	0.74	มาก
รวม	4.38	0.77	มาก

จากตาราง พบว่า นักเรียนที่ได้รับการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบ 4MAT มีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.58 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความพึงพอใจสูงสุด ได้แก่ ด้านการเห็นคุณค่าและความมั่นใจในตนเอง ด้านความรู้ความสามารถ ด้านการทำงานร่วมกันและด้านบรรยากาศในการเรียน ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการวิจัย พบว่า นักเรียนที่ได้รับการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบ 4MAT มีทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และมีผลความแตกต่างของคะแนนในด้านทักษะการพูด การอ่าน การฟังและการเขียนเพิ่มสูงขึ้น ดังนั้นควรนำวิธีการแบบ 4 MAT ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยให้ความสำคัญด้านการทบทวนเชื่อมโยงสิ่งที่รู้แล้วกับสิ่งที่จะเรียนเป็นเนื้อหาใหม่ การประยุกต์ความรู้เดิมช่วยในการฟังและอ่านเพื่อความเข้าใจ การจัดการเรียนรู้ต้องคำนึงถึงประสบการณ์เดิมของผู้เรียนด้วย

2. ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครูควรฝึกและส่งเสริมให้นักเรียนกล้าแสดงออกให้มากขึ้น ควรมีการให้ข้อมูลที่เหมาะสมและถ่ายโอนสิ่งที่เรียนไปสู่การปฏิบัติ โดยอาจจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้มาคุยกับชาวต่างชาติ อย่างสม่ำเสมอหรือเพิ่มเติมชั้นการจัดกิจกรรมนอกชั้นเรียนให้นักเรียนได้นำภาษาอังกฤษไปใช้ในชีวิตประจำวัน